

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadásán
vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Szent László, a törvényszerző.

Ünnepi beszéd.

A nagyváradai Katolikus Kőr 1911. június 27-iki
Szent László ünnepélyén elmondotta:

Dr. Krüger Aladár.

Nagyméltóságú és főtisztelendő Püspök ur!
Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

A nagy királyról, kinek ünnepén ma ime
ujra kigyújtjuk az emlékezet fáklyáját, annyi
évszázad multával is száll az ének szájrul-
szájra. Kődbe vesző évszázadok során hadvezé-
rérek, törvényszerző bölcsék, büszke zászlós
urak és koronás királyok neve egyre jobban
halványul, végre feledésbe merül; Szent László
neve meg nem fogyatkozó fényvel ragyog ke-
resztül a történelem ködén, szelleme köztünk
él ma is, ő ma is „vállal magasb mindenik-
nél”, az ő szentsége, magyarsága és lovagi
bátorsága nem vesztett lelkesítő varázserejéből
semmit és mikor a keresztény Magyarország
talpra áll az ujkori pogánysággal szemben,
mintha Cserhalomnál ismét Szent László dia-
dalmas és félelmes csatabárdja villanna keresztül
a harcok forgatagán...

Megírják róla a krónikások, hogy a német
fejedelmek császárukká akarták őt tenni. Meg-
írják, hogy a Szentföld felszabadítására induló
keresztény sereg őt kérte föl fővezérének, mert
nem találtak nála méltóbb és vitézebb lovagot,
kegyességebb fejedelmet és nagyobb hadvezé-
rét Európában. Megírják, hogy halála után
„kesergett utána egész Magyarország, a pap-
ság és a nép, szegény és gazdag, az ifjak és
hajadonok gyászruhát öltve, három éven át
nem táncoltak és a gyász idején hallgatott min-
den zene.” Mindezeket a följegyzéseket a vizs-
gálódó történeti kritika mindenben igazolni
nem tudja. De a mai kor emberének mégis
becsesek ezek a följegyzések, mert tanúi annak
a nagy kegyeletnek és szeretetnek, melylyel a
nemzet második szent királyát is körülvette.
Szent László nekünk az, ami Nyugatnak Nagy
Károly: a nemzeti nagyság és hatalom utól-
érhetetlenül kimagasló képviselője. Szent István
feladata volt a pogány magyar nemzetet ke-
reszténnyé tenni. Szent Lászlóra más, nem ke-
vésbé fontos feladat hárult: a már keresz-
ténnyé lett nemzetet e hitében állandó-
sítani, a nyugati műveltséget a nemzeti
lélekkel elválaszthatatlanul egybeforrasztani és
az országot mint egységes, keresztény és ma-
gyar kultúrállamot a belső és külső ellensé-
gekkel szemben ellentállóvá tenni. Nagyon vol-
tak Szent István alkotásai. De hogy ezek az
alkotások megmaradtak, hogy a nemzetnek vé-
rébe mentek át, hogy az idegenből átvett hit
és polgárosultság a legsajátosabban magyarrá
lettek, ahhoz Szent László nagy egyénisége és
politikai tehetsége kellett. Szent István lerakta
a nagy épület falait. Szent László volt az, aki
tető alá hozta és fennmaradását biztosította.

Száll róla az ének szájrul-szájra... Leg-
nagyobb költőink ihletük áldott perceiben for-
dultak feléje. Legelső festőink igyekeztek daliás
alakját ismét elénk varázsolni. A nép fia ma is
ismeri nevét s az egyház e kiváló szentjének
külön napot szentelt az esztendőben. Nagyvá-
rad ma is Szent László városa, legszebb tere
az ő nevével viseli, közepén a nagy király szob-
rával, talán majdan hozzá méltóbb lovasszob-
rával és még méltóbb, impozáns templommal
is... Valóban, mikor azt a megtisztelő felszó-
lást kaptam, hogy Szent Lászlóról ma ünnepi
megemlékezést mondjak, nehéz volt választá-

nom, nagy és nemes alakjának melyik kiváló
vonását ragadjam meg a sok közül?

A véletlen jött segítségemre. Csak egy szó-
beszéd közben valaki felhívta a figyelmemet
Szent László törvényeire. Megvallom, ettől a
témától eleinte visszarettentem. Hiszen a mai
jogi tanulmányi rendben oly kevés alkalma van
az embernek régi magyar jogunk forrásaival
eredetben foglalkozni, hogy Hammurabbi tör-
vényei ismeretesebbek a mai jogásznemzedék
előtt, mint Árpád házbéli királyaink dekrétumai.
Emlékeztem jogakadémiai boldog ifjuságom
idejéből egy nagyon vastag és nagyon poros
könyvre, mely a „jog- és államtudományi tan-
folyam I. számú tantermének” asztalán pihent.
A szó szoros értelmében pihent. Nem bántotta
azt senki, sőt a legnagyobb tisztelettel igyeke-
zünk magunkat tőle minél távolabb tartani. Volt
abban az I. számú tanteremben láрма, zsi-
bongás, alkotmányos közgyűlés, elnökválasztás,
lovagias ügy és egyéb történeti mozzanat. A derék
öreg főliánst mindez nem érintette. Ott pihent
a ráragadó porrétegek alatt nap nap után. Ta-
lán ma is ott pihen s azóta sem háborgatja
csöndes nyugalma senki. Ez a könyv volt a
magyar Corpus Juris eredeti latin kiadása, ez
jutott most eszembe.

Elővettem a könyvet — és nem tudtam
letenni, míg végig nem olvastam. A szent ki-
rályt, a csaták glóriás hőst, a magyar levante
legszebb ideálját új oldalról tanultam megis-
merni: mint törvényszerző államférfit, aki nem-
csak a csatában, de a törvényhozásban is egy
fejlett kimagasló.

Szent László törvényei alkotmányos uton,
a nemzet részvételével jöttek létre és három
könyvbe vannak beosztva. Az első könyv, az
1092 évi szabolcsi zsinat végzéseinek beveze-
tése világosan előadja, hogy az ott szerzett tör-
vényeket az ország főpapjai és jobbjai az egész
nép és papság jelenlétében, a király elnöklété
alatt hozták. A második könyv keletkezése ide-
jét tekintve korábbi az elsőnél s a Pannon-
halmán megtartott országgyűlésen alkotott tör-
vényeket tartalmazza. A harmadik könyvnek ilyen
egységes eredetét nem ismerjük, de a nemzet
részvételére utalnak a kezdő sorok: ezt végez-
zék, ilyen törvényt szerzenek. A benne foglal-
takat valószínűleg idegen kéz szedte össze a
király egyéb törvényeiből, talán több ország-
gyűlés alkotásaiból is. De azért valamennyi
törvényen ott a szerző, Szent László szellemé-
nek nyoma.

Szent László törvényei hű képét adják az
akkor kialakulásban lévő magyar társadalom-
nak három oldalról is. Mindhárom könyvnek
megvan a maga jellege. Az első könyv kiváló-
lag egyházi, sőt ha szabad mondani, egyház-
politikai törvényeket tartalmaz, természetesen
nem Csáky-féle értelemben. A második főjel-
lege szerint büntetőtörvénykönyvnek volna te-
kinthető, a harmadik pedig legnagyobb részben
perrendtartási intézkedéseket tartalmaz. E mel-
lett más jellegű rendelkezések is átszövik mind
a háromat.

Feltűnő, mennyire önállóak Szent László
törvényei. Nem ragaszkodnak többé oly szoro-
san a kánonjoghoz és az egyes német tarto-
mányi jogokhoz, mint Szent István törvényei,
de azért nem kevésbé ragaszkodnak Rómához.
Ugy hogy Szent László törvényhozása az első,
mely a keresztény magyar királyságot e téren
is függetleníti a nyugattól és a törvényes ren-
delkezéseket a nemzet belső szükségleteinek
megfelelőleg igyekszik megtenni.

Ebben a tekintetben nem egy újabb ma-
gyar törvényünk megalkotói tanulhatnak

Szent László királytól. De tanulhatnak még
egyéb tekintetben is.

Nézzünk bele egy kissé Szent László tör-
vényeinek szövegébe és szellemébe.

Nem egyszerű frázis az, hogy Szent László
az első magyar lovag. Az ő törvénye az első
és — sajnos — az utolsó, mely a női becsü-
letet egyenértékűnek tünteti fel az étellel és a
női becsület eltipróját úgy bünteti, mint a gyil-
kóst. Viszont az is igaz, hogy a hűtlen asz-
szonyhoz sem volt irgalmas. A férj hűtlen ne-
jét szabadon megölhette: számoljon Istennel,
mondotta a törvény. Ha azonban kiderült, hogy
ártatlanlont ölt meg, úgy bűnhődött, mint a gyil-
kos. Egyáltalán a szigorú erkölcsi felfogás
magasan kiemeli Szent László törvényeit a vele
egykorú külföldi törvények fölött. Kora gyer-
meke Szent László is, ő sem ment ama kor
felfogásától, mely a büntetésekkel az elrettentő
kegyetlenséget találta legjobb büntetőjogi esz-
köznek. Szent László is orrvágással, szem-
kiszurással, akasztással bünteti a tolvajt. Nagy
enyhítés, hogy lud vagy tyúk ellopásáért csak
egyik szemét tolják ki a tolvajnak. Érdekes
megkülönböztetéseket tesz a törvény a nőknél:
ha hajdon leány lopott, egyszerűen eladták
rabszolgának; ha férjes asszony volt tolvaj,
levágták az orrát; ha özvegy asszony vetemé-
dett lopásra, a félszemét tolták ki. Voltak ak-
kor egész falvak, melyek híresek kellett, hogy
legyenek a tolvajlásról. Az ilyen falvakban ti-
zenként beosztották az embereket és minden
tizert egy-egy állott tűzpróbát. Ha nem állotta
ki, valamennyi külön-külön ment keresztül ezen
a kevésbé biztató próbán.

Akire rábizonyosodott, hogy a tolvaj lakását
tudta és mégsem jelentette fel, kivágták a nyelv-
vét, hacsak meg nem váltotta. Ha a tolvaj
templomba menekült, annak rabszolgájává lett.
A ki a tolvaj menekülését elősegíti, szintén
rabszolgává lesz. A szigorú kérelhetlen, meg-
felelően ama kor felfogásának. De a mi felül-
emelkedik a kortársak gondolkodásán, az az
erkölcsi tisztult felfogás. Nemcsak a bűnös-
t sújtja, hanem az ártatlanul való megvádolás
ellen is védelmet ad. Ha valakit a falu tol-
vajnak kiáltott ki és a vád valótlannak bizo-
nyult, köteles a falu az egyháznak fizetni bűn-
hődésül. Ha ezt ma a rágalmazó hírlapi cik-
kekre alkalmaznók, a magyar lapok egy bi-
zonyos részének kauciója hej beh hamar holt-
kézi vagyonná lenne!

Emelkedett erkölcsi felfogásra vall az a
kiváló jelentőség is, a mit a nagy király tör-
vényei a vasárnap megszentelésének tulajdo-
nitának. Ha valamely községtől távol esett a
templom, a lakosság nevében egynek kellett
vasárnap templomba menni és vinni az ott-
honmaradottak nevében gyertyát és három ke-
nyeret. A ki vasárnap vagy ünnepnapon va-
dászott, elvesztette lovát és ebét, lovát azon-
ban megválthatta. Ha pap esett e bűnbe, ki-
taszították az egyházi rendből. A ki vasárnap
kalmárkodott, elvesztette lovát. Ha sátrát ütött,
elbontották a sátrát. Nyolcszáz év kellett ah-
hoz, hogy a magyar törvényhozás ismét be-
lássa a vasárnap megszentelésének fontosságát,
de még mindig nem emelkedett Szent László
törvényeinek erkölcsi magaslátára, mert ma va-
sárnap ütnek lehangosabb sátrát a szeszszel
való kalmárkodás okáért s vasárnap folyik leg-
szabadabban a kalmárkodás a leggyilkosabb
méreggel. pálinkával. A ki nem ment vasár-
nap templomba, bár módjában állott volna,
azzal a törvény igen kurtán végezett: egy-
szerűen elrendelte, hogy csapják meg. Mit
szóljanak ehhez a mai aszfalthősök, a kik

csak a templomajtóig mennek el, hogy a mise végén kijöveket mustálgnassák? Rászoritotta Szent László törvénye a vasárnap megszentelésére a zsidókat is, kimondván, hogy ha valamelyik zsidó a keresztény közönség megbotránkoztatására vasárnap munkában találtatnék, veszítse el szerszámát.

A ünnepek megtartásáról nem kevésbé szigorúan rendelkezik a nagy király s ő az, a ki dekrétumai I. könyvének 38. fejezetében törvénybe iktatja Szent István király ünnepét. Általában a nemzeti jellegű az egyházi téren is kidomborítja Szent László. Kiváló gondot fordít a magyar szentek tiszteleére s bünteti az olaszokat, a kik a magyarok szigorubb böjtjéhez alkalmazkodni nem akarnak.

Nem kevésbé érdekes az, hogy Szent László törvényeiben találkozunk az első kiviteli tilalommal. Ugy látszik, már akkor nagy hirt volt a magyar lónak s már akkor is innen szerezte be nem egy harcos nemzet a lóállományát. Csakhogy akkor az a veszedelem fenyegetett, hogy a legtöbb lovat éppen a szomszédok, a kunok, bessenyők, németek és görögök vitték ki, akik aztán a legközelebbi háboruban az innen vásárolt lovakon törtek be hozzánk. Kimondta tehát a törvény, hogy a végekben lovakat árulni csak a király engedélyével lehet, aki engedély nélkül vitt lovat a vásárra, azt úgy büntették mint a tolvajt, egyben a lovát is elvették.

Természetes, hogy abban a korban, mikor a katolikus egyház tekintélye alatt megy végbe Magyarország polgárosítása, különös tekintettel van a törvényhozás az egyházi vagyont megvédésére is. Szent László itt is Szent Istvánnak méltó utódja, a nagy király alkotásainak méltó folytatója. Nemcsak folytatja a püspökségek alapítását, templomok emelését, hanem az egyház javára tett alapítványokat körül is bástyázza. Aki az egyháznak adományt ígér és ígértét be nem váltja, azt első sorban a püspök megint. Ha a sürgetésre nem hajt és a követet megveri (ugy látszik, ez többször velezárt akkor az ilyen követséggel), legyen bírāja a király. A háboruban elpusztult templomokat építsék fel a hívek, kelyhet és ruhacat adjon a király, könyveket a püspök. Ugyancsak a püspök kötelessége a régiség miatt rombadótt templomok újraépítése is. Aki valamely vagyont az egyháznak adott, azt semmi szín alatt vissza nem veheti. Egyházi javat bárkinél talál, vissza kell adni eredeti tulajdonosának. Másból ismét kizárólag egyházi jellegű intézkedések szövik át a világi törvényeket. Szabályozza Szent László a másodnős papok dolgát, a papi házasság kérdését ellenben — ne feledjük, hogy VII. Gergely korában vagyunk, amikor a nagy pápa erélye még nem éreztette hatását az egész kereszténységben — bölcs mérséklettel a pápai döntésnek tartja fenn. Szó van arról is, hogy miképpen viselkedjenek az apátok a püspökkel és a királlyal szemben. Általában Szent László törvényeiből azt a meggyőződést merítjük, hogy ekkor az ország jellege már csaknem kizárólag keresztény. Ezt bizonyítja az az enyhe elbánás is, amiben a pogány hithez szitók részesülnek: aki pogány módra kutak mellett áldoz, avagy fának, forrásnak vagy kőnek ajándékot ajánl, egy ökörral bűnhődjék érte.

Benne vannak Szent László törvényeiben a polgári és büntető perrendtartásnak amaz elemei, amelyek azon kor szükségleteinek megfelelnek. A király pecsétjével való idézésre meg kellett jelenni, aki meg nem jelenik, perét elveszti. Ime az első makacssági ítélet, azzal a különbséggel, hogy nem kellett utána bélyeget leróni. A nádor csak a királyi udvarban tartózkodása alkalmával küldheti ki a királyi pecsétet, vagyis csak onnan és oda bocsáthat ki idézéseket. Másból csak azok fölött bíraskodhatik, akik előtte önként megjelennek. A bűnvádi eljárásra tartozik, hogy a ki tolvajt tetten ér, csak három napig tarthatja magánál fogva, aztán tartozik illetékes bírāja elé állítani. Ime a személyes szabadság első törvényes oltalma. A fejlődőben lévő rendiségnek nyoma e pontnál az, hogy aki nemes ember házában kaptott rajta lopáson, azt tíz napig volt szabad ilyen előzetes magánletar-

tóztatásban őrizni és csak azután kellett őt bírāja elé állítani.

Érdekes az a különbség, ami az akkori peres eljárásban a királyi és bírói idézés, vagy mivel az idézés a pecsét megküldésével történt, a királyi és bírói pecsét közt volt. Aki a királyi pecsétre meg nem jelent a kitzűzött napon, azonnal peresztesse nyilvánított, mint ma mondanók, elmakacsolták. A bírói pecséttel nem járt azonnal ez a súlyos következmény. Aki az első pecsétküldésre meg nem jelent, öt pénzt fizetett és újra idézték. Másodízben is ugyanez volt a következmény. A harmadik idézéssel szemben tanusított makacsságnak aztán egészen sajátos következményei voltak. Mint-hogy az adós nem jelent meg, olybá vétezték, mint aki a felperes hitelező követelését elismeri és kötelezték annak megfizetésére. A bírói pecsét iránt tanusított tiszteletlenségért pedig kopaszra nyirták a fejét és adósságáért eladták rabszolgának. Milyen szerencse, hogy ma a varrógép-, cséplőgép-, írógép- és lexikonügynökök korszakában nem így makacsolnak a királyi járásbírósnál!

Mai napság általános a panasz a perek rettenetes hosszúsága miatt. Mikor egy-egy alig megszámlálható nagy tehervonat látok a haladás súlyos problémájával kinlódni, mindig egy-egy éppen ilyen hosszú és jól megterhelt per jut eszembe. Mind a kettő alaposan meg van rakva, mind a kettő elnyulik, ameddig csak lehet és egyikről sem lehet tudni, mikor és hogyan éri el végállomását? Ezen a bajon, mely akkoriban sem lehetett egészen ismeretlen, Szent László törvényei egészen eredeti módon, de azt meg kell engedni: kissé radikálisan segítettek. A perhalogatás kérdését Szent László törvénye egy sorral megoldotta, rendelve, hogy ha valaki a bírák közül harminc napon túl halogatná a pert, csapják meg. Nem irták krónikába, hogy ettől a törvénytől kezdve is ismerték-e az akkori bírák a restanciát és valószínűleg nem kellett törni a fejét senkinek a bíróságok ma annyit emlegetett tehermentesítésén sem.

A mai kor szemüvegén át nézve, sok különös dolgot látunk ezekben a törvényekben. De ne feledjük, hogy a mi büszkén emlegetett törvényeinket is felül fogja bírálni egy még haladottabb kor, mely valószínűleg sok, nagyon sok mulatságos dolgot fog bennük is felfedezni, sőt még azt is meg fogja talán jegezni, hogy ebben a korban nemcsak a kínaiak hordták copfot. Ha Szent László törvényeit igazságosan akarjuk megítélni, bele kell helyezkednünk annak a kornak a szellemébe és akkor azt fogjuk látni, hogy azok a törvények tökéletesen megfeleltek koruk szükségleteinek, sőt a kortársak gondolkodására nemcsillóleg is hatottak. Azt sem szabad felednünk, a mit a krónikás nagy dicséretül jegyzett fel a szent királyról: hogy uralkodása alatt ezeket a szigorú törvényeket alig kellett alkalmazni. A törvények benső erkölcs tartalma, magának a királynak a kortársakat hódolásra készítő fönsége egyénisége olyan erővel hatottak a nemzetre, hogy a szigorú törvények jobbra csak kemény fenyegetések maradtak. Nem várhatja senki, hogy az akkori nyers korban a civilizálódni kezdő népből a rosszat légfűtéses börtönökkel és partonagezsál irtsák ki. Az ut, melyre Szent László törvényhozása lépett, annak a kornak megfelelt, hivatását betöltötte igen figyelemreméltóan, mert minden büntetőjogi elméletől eltekintve, az a legjobb büntetőtörvény minden korszakban, a melyiknek alkalmazására legritkábban kerül sor. Szent László törvényeiben bennük van a kifogástalan erkölcsi érzék, a gyakorlatias szellem és az erősen magyar nemzeti öntudat. Ma sem kívánunk a törvénytől mást. Azokban a régi könyvekben sok van, a mit ma is érdemes megtanulni és latin nyelven irt régi törvényeinkből gyakran erősebb magyar szellem ereje sugárzik felénk, mint a Ballagiszótár segítségével készült sok újabb törvényünkben.

Van különösen egy rendelkezése Szent László törvényeinek, melyet érdemes volna mai nemzedékünknek ismét eszébe juttatni.

Szól pedig az I. könyv 19. fejezetében ekképpen: „Ha valamely falu népe elhagyván az ő templomát, más helyre költözik, a püspök hatalma és a király parancsolatja kényszerítse visszazállani oda, a honnan eltávozott.“ Lehet ezt a rendelkezést szóról-szóra venni, mint a letelepedésre szorító kényszerítő parancsot. De van ennek magasabb értelme is, a mely — sajnos — ma talán még találóbb, mint volt Szent László korában. Ma ott lakunk valamennyien a templom körül, pompásan felépített palotában vagy kunyhóban, de hasonlíthatlanul magasabb civilizáció Istenadta áldásait élvezve, mint Szent László kortársai. És mégis hányról el lehet közölnünk mondani, hogy elhagyván az ő templomát, szívében más helyre költözött! Nem áldoz senki a kutak körül, de a pogányság itt van ma is közöttünk és áldozunk a legnagyobb pogányságnak, az arany borju imádatának. Nem viszünk ajándékot a fának, kőnek, de magunkat, családunk, gyermekeink lelki békéjét, melyet csak a vallás biztosíthat, odadobjuk balga könnyelműséggel kőnél ridegebb, fánál korhadékonyabb, üres, hazug és lélektelen jelszavaknak. Szent Gellért püspököt a hegyről taszította le a fellázadt pogányság a Duna gyilkos hullámaiba. Ma szent intézményeinket, egyházi és világi vezéreinket a rágalmak mocsarába akarja veszejteni az üzleti alapon szervezkedő ujkori pogányság. Akkor a templomokat felgyújtották, míg lehetett; ma csak el szeretnék „likvidálni“ a maguk zsebébe. Akkor a magyar papság egy része még idegen eredetű volt s magyarrá lett, mert a szeretet és önfeláldozás nemzetközisége hozta őket hozzánk; ma a lesben álló új pogányság vezérkara idegen e nemzet lelkétől s csak a gyűlölet és a prédavágy nemzetközisége tapasztja őket e szerencsétlen nemzet testére. Ha a két pogányság közt párhuzamot akarna vonni valaki, nem nehéz meglátni a szembeötlő ellentétet Vatha vezér nyílt, magyar nemzeti színezetű és csak a testet megölő pogánysága, másfelől a huszadik század vagy ha úgy tesszük: a Huszadik Század alattomos, a lelkeket gonoszul megmérgező s a nemzetköziség utvesztőjén gazdátlanul csavargó pogánysága közt. Amannak véres tetteit megérthetőbbé teszi a hazaszeretet jóhiszemű tévedése; emennek alattomos aknamunkája mentségére hiába keressük a becsületes jóhiszeműség egyetlen szikráját. És mégis pillanatnyilag úgy látszik, hogy az új pogányságnak a magyar jellemmel össze nem is férő alattomos aknamunkája mintha nagyobb sikert érne el. Itt állunk, ügyünk igazságában bizó kis serege a hitért nyíltan is küzdőknek; küzdelem előtt gyakran megszámláljuk csatarendben álló sorainkat és sokakat látunk — a közömbös vagy gunyos nézők biztos páholyában, akiknek az első harcokban köztünk volna a helye, de akiknek az új kereszties harcban csak akkor jut eszükbe nyíltan feltűzni a keresztet, mikor parádéra kell vonulni. De nemcsak efféle parádé-katolikusaink vannak. Áruló renegátokat és gyáva lelkű szökevényeket is észrevehetünk az ellentáborban, akik a pogányság táborában hamis zászlóra tettek szentségtörő esküt, talán éppen az után az eskű után, melyet előbb nekünk tettek le. Ügyünknek ez elpártolás nem árt. A mi győzelmünk független attól, hogy ideig-óráig hányan vagyunk.

Mi a mi időnket a végtelenséggel mérjük s diadalunk alapja az isteei ígért, nem az emberek száma, melyet renegátok és szökevények megfogyaszthatnak, közömbös tömegek lomhasága tétlenségre kárhoztathat. A veszedelem a kortársakat éri, ezt a generációt. Romlott nép, gyenge intelligencia: nem ok nélkül fakadtak e vadló szavak egy elkeseredett magyar politikusk ajakán. A püspök hatalma és a király parancsolatja kevés már ezekkel szemben. Még nagyobb hatalom, még erősebb parancsolat kell ahhoz, hogy mindenkit, akinek köztünk a helye, sorainkban lássunk. Ilyen hatalom csak egy van: az egész vallásos magyarság összetartása, ilyen parancsolat csak egy van: a közömbösök, szökevények és renegátok élő lelkiismeretének fölébredése.

Emlékezzünk meg ma, mélyen tisztelt hőlgyeim és uraim, azokról, akik elhagyván az ő

templomukat, szívükben más helyre költözének és ne feledjük Szent László törvényét, mely az ő visszatérítésüket — s ha nem lehet, a közre nézve ártó aknamunkájuk lehetetlenné tételét — parancsolja ma már nemcsak a püspököknek és királynak, hanem mindnyájunknak. Nyolcszáz év előtt elég volt magyar egyház élén egy szent király ahoz, hogy a keresztet Magyarországon magasán ragyogtassa. Ma, hogy a kettős kereszt ismét régi fényében ragyogjon a hármashalom fölött, valamennyiünket át kell hatnia az apostolok és utódaik véránuságáig menő buzgóságának és Szent László rettenhetetlenségével ékeskedő levante-virtusnak. Célunk ugyanaz, ami volt Szent Lászlónak, csak a harci fegyverek mások: akkor gyors nyilvessző, ma még gyorsabb sajtó, akkor áttörhetlen páncél, ma az egyesületi szervezkedés még áttörhetlenebb vértete. Ez az ország Szent László birodalma volt egykor. Ma Szent Lászlónak csak egy városa, talán itt is csak egy tere, sőt talán csak egy régi temploma maradt. De ezt a templomot, ezt a teret, ezt a várost az ő nemzete tölti meg étellel és lélekkel, bennük él az ő hódító szelleme, hadd áradjon ki tehát innen az ő nemes szelleme ismét egész birodalmára! Legyen az egész vallásos magyarság az ő harcraéhes, diadalra szomjas és győzni képes hadserege, hogy ha egykor — talán közel jövőben — ismét döntő csatát vívunk a pogánysággal, legyen az ő hatalmas szellemének vezetése alatt az új Cserhalom is diadalmak büszke tetője!

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 27.

Berzeviczy elnök negyed 11 órakor megnyitja az ülést. Hitelesíti a múlt ülés jegyzőkönyvét.

A Ház kívánja a múlt ülés erre vonatkozó jegyzőkönyvének felolvasását. (Megtörtént.)

Elnök felteszi a kérdést, hogy a Ház elfogadja-e az előző javaslatát és felfüggeszti Huszár Károly mentelmi ügyét.

Huszár Károly második mentelmi ügyében, amelyben a budapesti ügyészség a Népujságban megjelent cikke miatt folyamatra tett rágalmasági sajtóperben kérte Huszár Károly mentelmi ügyének felfüggesztését, a Ház elfogadja Davai Fülöp elődónak javaslatát és felfüggeszti Huszár mentelmi jogát.

Elnök bemutatja az ipari üzemekben alkalmazott nők éjjeli munkájának eltiltásáról a kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatát folytatán a Független Good Templar Rend magyarországi nagypáholyának a beadott kérvényét.

Kiadják az állandó kérvényi bizottságnak. **Hegedüs Lóránd**, a pénzügyi bizottság előadója betérjeszti az appropriációról szóló törvényjavaslatot, a pénzügyi bizottság jelentését és kéri azt az osztályok mellőzésével sürgősen tárgyalatni.

Napirend a Budapest székesfőváros 270 millió kölcsönéről szóló törvényjavaslatnak harmadszori olvasása.

A Ház harmadszori olvasásban is elfogadja.

Elnök: Törvényeink értelmében tárgyalás céljából átküldetik a főrendiházhoz.

Elnök: Következik Huszár Károly mentelmi ügyében a határozathozatal.

Nők az iparban.

Ipari üzemekben alkalmazott nők éjjeli munkájának eltiltásáról szóló törvényjavaslat.

Hegedüs Kálmán előadó ismerteti a javaslatot. Foglalkozik a nők éjjeli munkájával, a gyermekneveléssel, a gyermekhalandóságra kiható káros következményeivel. A nő védelme az anya védelme. Adjuk vissza a nőt családjának, nemcsak az egyén, de a köz érdekében is. Kéri a törvényjavaslat elfogadását.

Huszár Károly: Lehetetlen, hogy ez a

parlament, melyből hiányzik a munkásságot, a népet képviselő elem, oly szociális, korszakalkotó törvényeket hozhasson, melyek hivatva lennének a nép, a munkásság érdekeit megvédeni. Ezt a parlamentet, mely a munkásbiztosító törvény megalkotásakor a mezőgazdasági munkásokat nem kívánta a kötelező munkásbiztosítás kedvezményeiben részesíteni, nem tartja alkalmasnak a nép és munkásság érdekében hozandó szociális törvények megcsinálására oly értelemben, hogy az azt a célt szolgálja, amelyet hivatva volna szolgálni.

Ismerteti munkáviszonyaink szociális értelemben vett hiányait. Kifogásolja, hogy a nő munkája, dacára az egyelői szolgáltatásnak, nem részesül egyenlő elbírásban, különösen az anyagi oldalát tekintve a kérdésnek, a férfival szemben. Eseteli azt a súlyos veszteséget, mely a nőnek, különösen éjjeli, a családától való elvonásával jár, a családra és az egész társadalomra nézve.

Foglalkozik a tőke és munka viszonyával és szükségnek tartaná tarifaszerveződések létesítését, amelynek megtartását erkölcsi és anyagi kötelességévé kellene tenni úgy a munkaadónak, mint a munkásnak. Ezen törvény megcsinálását azonban csak egy nagy parlamenti reformtól reméli. Nem fogadja el a javaslatot.

Haydin Imre: Örömmel fogadja el a javaslatot, melylyel ismét egy lépést tettünk a Nyugat felé. A javaslat ugyan korlátozza bizonyos tekintetben a nők szabad kereseti jogát, de ez a korlátozás más tekintetben viszont meghozza eredményét, mert azzal, hogy a nőt elvonták éjjeli munkájától, visszaadták őt családjának, ami nemcsak az egyén, de a társadalom szempontjából is fontos problémák megoldását fogja eredményezni. Angliában, ahol ezt a törvényt már 1878-ban megcsinálták, a közérkölciség javulását vonta maga után. Hosszasan beszél a javaslat néhány hézagairól és kéri azoknak pótlását. Így a 2. §-t kíváná mellőzni, mely bizonyos tekintetben kivételt tesz a törvényjavaslaton kontemplált elvekben. A javaslatot elfogadja.

Elnök 10 percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után:

Giesswein Sándor: Haydin Imre felszólalása után, aki a törvényjavaslat 2. §-át tette alapos kifogás tárgyává, amely §-ban a vendéglőkben és kávéházakban alkalmazott nők éjjeli munkáját tette kivételes elbírálás alá, ő többségesnek tartja e tekintetben beszédében bővebben kiterjeszkedni. Csak meg azt kívánja előtte szívesen hozzáfűzni, hogy ez a § töröltessék és mondassék ki, ellentétben a 2. §-sal, hogy a vendéglőkben és kávéházakban alkalmazott nők is tiltassanak el az éjjeli munkától. Sőt tovább menve, ő még azt is szeretné, ha találnának oly módot, melynek alapján a férfiakat is lehetne tiltani az éjjeli munkától, természetesen bizonyos ágakban a korlátozás megengedésével.

A javaslatot, miután bizonyos előrehaladást lát benne a szociális problémák megoldása felé, elfogadja.

Sümei Vilmos: A javaslatot elfogadja, de kéri a hírlap és nyomda vállalatoknál a nők éjjeli munkájának megengedését.

Lukács László kereskedelemügyi miniszter: Reflektálni kíván a felszólalók beszédére. Ha ez a törvényjavaslat — ugymond — nem elégíti ki minden, e tekintetben kívánható, szociális problémának a megoldását, oka ennek az, hogy mi még más tekintetben sem vagyunk ott, ahol bennünket a művelt nyugati államok már régen megelőzték. Es ha ez a törvényjavaslat mutat is fel kívánni valót, nem szabad nekünk megelégednünk a mi szociális viszonyainkról, mert ha törvényeink megalkotásánál mellőzzük ezeket, úgy csak papirus törvényeket hozunk. Sorra veszi Huszár Károly, Haydin Imre, Giesswein Sándor és Sümei Vilmos felszólalásait és kéri a javaslatnak változatlanul való elfogadását.

A Ház óriási többséggel a javaslatot általánosságban elfogadja.

Következik a javaslat részleteinek tárgyalása.

Elnök előadó felszólalása után, aki a 14 és 16. §-oknál stiláris módosítást kívánt eszközölni a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben elfogadottnak jelenti ki.

Az iparfelügyelet kibővítésére vonatkozó jelentést, valamint a miniszterelnököknek a szerbiai utlevek szigorításának megszüntetésére vonatkozó jelentését tudomásul vette a Ház. Majd az elnök bejelentette, hogy a miniszterelnök a hozzá intézett interpellációk közül holnap a következőkre fog válaszolni:

Szmrecsányi Györgynek a nagytapolcsányi főszolgabíró visszaélései.

Huszár Károlynak a népszámlálás alkalmáról használt román nyelv.

Huszár Károly (sárvári) az ököritói katasztrófa tüzkárosultjainak segélyezése.

Dési Zoltán a marostordai főispáni kinevezés tárgyában és végül Ivánka Imrenék a kolera elleni védekezés tárgyában tett interpellációjára.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Szent László ünnepe Nagyváradon.

Nagyvárad katolikus közönsége az idén is nagy fénytel ünnepelte szent királyának, Szent Lászlónak a napját. Reggel a hívek körmenetben zárandokoltak a plébánia templomból a székesegyházba, ahol a Szent László oltárnál őrzik a szent király ereklyéjét.

Az ünnepélyes szent misét dr. gróf **Széchenyi Miklós** megyéspüspök tartotta fényes segédlettel. Mise közben evangélium után pedig dr. **Karácsonyi János** kanonok lépett a szószékre és gyönyörű, történeti háttérrel bíró szent beszédet tartott, amely nagy hatást tett a hívőkre.

Mise alatt igen sokan áldoztak is. Azúján ősi szokás szerint a Szt László oltárhoz vonultak, ahol a püspök a szent király ereklyéjét csókoltatta a hívőkkel.

Diszebéd Belopotoczky püspöknél.

Szt. László ünnepe alkalmából Szent László káptalanának új prépostja, (kinek beiktatása pénteken fog végbemenni) Dr. **Belopotoczky Kálmán** ny. tábori püspök diszebédet adott, melyen résztvevett maga a megyés püspök, dr. **Széchenyi Miklós** gróf is. Ott voltak továbbá: **Fetsér Antal**, **Bunyitay Vince**, **Grócz Béla**, dr. **Karsch Lollion**, dr. **Karácsonyi János** és **Gabriely Lajos** kanonokok, dr. **Vucskics Gyula**, **Szirmay L. Arpád**, **Imrik Z. Sándor** és **Halász Gyula** plébánosok, **Mayer Antal**, **Brém Lőrinc** és dr. **Mazurek Gyula** udvari papok, **Novotny Alfonz** és dr. **Wimmer Julián** háztőnökök, **Makay József** aligazgató, dr. **Lestyán Endre** spirituális és **Peszkegy Ferenc** theologiai tanár. Az ebédnél a szíves házigazda, ki ezuttal először adott hivatalos ebédet, örömeinek adott kifejezést, hogy az egyházmegye új főpásztorát asztalánál tisztelheti s az ő jelétére emelte poharát.

A Katolikus Kör ünnepélye.

Hagyományos szokásához híven a Katolikus Kör az idén is nagy és fényes sikerű ünnepélyt rendezett Szent László tiszteletére a premontrei főgimnázium dísztermében. Ott volt városunk egész intelligens katolikus közönsége úgy, hogy a főgimnázium nagy díszterme hamarosan tele lett.

Megjelent az ünnepélyen dr. gróf **Széchenyi Miklós** megyés püspök is, akit a nagyszámú közönség lelkes éljenzéssel fogadott. Ott voltak még dr. **Belopotoczky Kálmán** nagyprépost, **Fetsér Antal** felsz. püspök, dr. **Karácsonyi János**, **Grócz Béla**, **Karsch Lollion** kanonokok, dr. **Bozóky Alajos** jogakadémiai igazgató, dr. **Hoványi Gyula** jogtanár, **Kurovszky Ferenc** főügyészhelyettes, **Novotny S. Alfonz** főgimn.

igazgató, dr Vucskics Gyula, Inrik Zoltán stb. stb. Különösen hölgyek voltak szép számmal jelen, akik elegáns, szép toilettjeikkel tarkássá, változatossá tették a terem képét.

Hat óra után lépett az emelvényre dr Karácsonyi János kanonok, a Katholikus Kör elnöke és a következő hatásos, gondolatokban gazdag beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt:

Az elnöki megnyitó.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A nagy, hatalmas angol nemzet alig 7 év alatt kétszer tartott fényes koronázó ünnepséget. A hozzáértők számítása szerint a most nemrégiben lezajlott ünnepség mintegy 25—30 millió koronába került, mert hisz pl. csak az Indiából, Ausztráliából, Afrikából és Kanadából Londonba rendelt seregek utiköltsége 3 millió koronára rugott.

Tisztán kenyérkereseti szempontból ez szontalan fényezés és kidobott pénz. Csakhogy, ha a gyakorlati, munkáit annyira pártoló, oly fáradhatatlanul dolgozó angol nemzet mégis örömmel teszi meg e kiadásokat, be kell látnunk, hogy nem csupán kenyérről él az ember, hanem szerfölött szüksége van az erős, biztos, nem pedig máról-holnapra változó jogi állapotra s annak állandó képviselőjére és szükségére van minden nemzetnek az összetartó, békét szerző lelki kapcsolatokra.

A magyar nemzet sokkal szegényebb, sokkal több kárt, veszteséget szenvedett, hogysen milliókat költhetne a nemzeti összekötő kapcsolatok erősítésére. Szerencsére van a magyarnak nagy nemzeti kincse, van egy pár dicső hőse s azok tisztelete pótolta eddig nála a fényes, milliókba kerülő nemzeti összejöveleket. E dicső hőök közé tartozik Nagyvárad alapítója Szent László is. Milyen tehát a Kath. Kör e dicső hős emlékezetére ez ünnepséget rendezte hazánk és önmagunk iránt való kötelességet teljesített. Nagy öröm tölti el szívünket, hogy e hazafias, lélekemelő ünnepségen új püspökünk nagyméltóságú gróf Széchényi Miklós kegyelmes urunk is megjelent s ezzel is körünk iránt való érdeklődésének tanujelét adta.

Adja Isten, hogy az érdeklődés Kath. Körünk tagjait még nagyobb buzgóságra serkentse s hogy a mai ünnepség új, még hatásosabb tevékenység, szebb jövő kezdete legyen. E reményben a mai dísz ünnepséget megnyitom.

Ezután a székesegyház megerősített férfikara adta elő Petőfi Hontidálát *Beleznay Antal* megzenésítésében s a szerző szakavatott vezetése mellett. A zenemű tele van erővel, finomsággal s minden zenei szépséggel. A dalárda remek hangokból volt összeállítva s pompásan betanítva. Természetesen így a hatás óriási volt.

A taps csillapultával dr *Krüger Aladár* lépett az emelvényre és mintegy lebilincselő, nagyhatású, megszivlelendő ünnepi beszédet mondott Szent László a törvényszerző címen. Szent László törvénykezését fejtegetve, összekapcsolta és összehasonlította a multat a jellel s a lelkes beszédet, melynek minden során átértzett az igazság és az igazságérzet, a mi igazságainkért küzdő, szerető lelkesedés.

Többször szakították félbe. Zajos helyeslésekkel. Befejeztével alig akart szünni a tapsvihár. Különben az egész beszédet mai számunkban közöljük.

Utána *Mihályi Ernő* a remekhangú tenorista énekelt el Erkel Hunyadi Lászlójának egyik ismeretlen nagy áriáját, melyet nehézsége miatt az operaházban is ki szoktak hagyni. Mihályi nagy zenei tudása, könnyen szárnyaló, erőteljes csengő hangja s nagy izlésre valló finoman árnyalt előadása a mű hatását megsokszorozta s minden szépségét teljes érvényre juttatta. A hallgatóság nagy tetszéssel hallgatta a művészi zeneszámot.

Peszky Ferenc felolvasása következett most gróf Széchényi Eerenc vallásosságáról. A

nagy tetszést keltő felolvasást, melyet mindenki érdeklődéssel hallgatott, lapunk holnapi számában egész terjedelmében közöljük.

Most jött a leghatásosabb zeneszám, dr *Krüger Aladárné* urnő és *Mihályi Ernő* duettje Puccini csodaszép operájából, a *Pillangó* kisasszonyból. Régen nem hallottuk már dr *Krüger* nénekelti s ma hangját az eddigénél is szebbnek, melegebbnek, csengőbbnek találtuk. Ha a kristálytisza jelzőt emberi hangra alkalmazhatjuk, akkor az ő hangja érdemli azt meg elsősorban. Terjedelme igen nagy s a legmagasabb fekvésben sem érezhető rajta semmi erőlködés. Iatonációja biztos és hanghordozása egyenletes. Egyszóval igazi művészi énekre alkalmas szoprán hang, amelyhez gondos előadásbéli kidolgozás járul. Mihályi is gyönyörűen énekelt a tenor szólamot, lágy hangja pompásan simul a csengő szopránhoz. Nincs is az országban még egy operaeókes, aki a szinpadtól oly távoleső hangverseny deszkán oly fenomenálisan megállná a helyét, mint Mihályi. A darabot hatalmas tiszta magas C-vel fejezte be, amelyre harsány tapsvihár volt a válasz.

A zeneszámok hatását nagyban fokozta *Resch Mihálynak*, a jeles zongoraművésznek s egyházi zeneszerzőnek művészi zongorakisérete.

Végül a dalárda hatalmas erővel énekelt el a Hymnust, melyet a közönség állva hallgatott végig.

Gróf Széchényi püspök minden szereplőnek meleg elismerését fejezte ki s a rendezőség a szereplő művésznőt pompás virágcsokorral lepte meg.

Eredeti

Chassala szandálok

és angol tennisz cipők kizárólag

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

115 B

UJDONSÁGOK.

* **A nagyvárad Tisza Kálmán szobor ügye.** Biharmegye tegnap küldte meg Nagyvárad városának a Tisza Kálmán szoborra vonatkozó határozatát. A határozat kapcsán arra kéri a vármegye a város törvényhatóságát, hogy alakítsa meg a szobor bizottságot és a megyei bizottsággal együttesen tárgyalják meg a továbbiakat.

* **Kinevezés.** Miskolczy Ferenc dr főispán *Urban* Mihály központi irnokot, akit mint igazolványos altisztet egy hónappal ezelőt nevezett ki irnokká, tegnap utbiztossá nevezte ki a tenkei járásba.

* **Fuchs Mór főrabbi halála.** Erzékeny veszteség érte tegnap a nagyvárad orth. izr. egyházat. Mint értesülünk *Fuchs* Mór főrabbi tegnap éjjel Trencsén Teplicében váratlanul meghalt. A főrabbi az utóbbi időben sokat betegeskedett s orvosai furdőt ajánlottak. Két héttel ezelőt Nagyváradról Trencsén Teplicre utazott, ahol látszólag javult is állapota. A teljes felgyógyuláshoz azonban semmi remény sem volt, mert a beteg érelmeszesedésben

szenvedett. Tegnap az egész napot vidáman töltötte s egyáltalán nem panaszkodott rosszul-létről. Este megvacsorázott és lefeküdt. Ejjélfélkor szédülési rohamok fogták el s rövid idő múlva állapota annyira rosszabbodott, hogy orvosért futottak. Az orvos megérkezésekor már eszméletlenül volt a beteg. A segítségül hívott orvos nem tudta megmenteni *Fuchs* főrabbit, aki egy órai kínos szenvedés után meghalt. A gyászestéről azonnal táviratilag értesítették a várad orth. izr. hitközséget, a Nagyváradon időző családtagokat és a rokonságot, akik mélyen lesújtva szereztek tudomást a váratlan halálesetről. A gyászbir hamar elterjedt az egész városban és mindenütt nagy részvétet keltett. *Fuchs* Mór temetése *csütörtökön* lesz. A hullát a család Nagyváradra szállíttatja s itt helyezi örök nyugalomra. A főrabbi három évtizeden keresztül vezette a nagyvárad orth. izr. egyház ügyeit, még pedig oly pedanteriával és lelkiismeretességgel, hogy minden oldalról elismeréssel adóztak érte. Az elhunyt tagja volt a városi törvényhatóságnak is, de csak nagyon ritkán, csak nagyon fontos választások esetén jelent meg a városházán. A haláleset nagy családot és kiterjedt rokonságot borított gyászba.

* **Az új kormány Angliában.** A »Fremdenblatt« írja: *Bienert* báró lemondási kérvényét illetőleg a döntés küszöbön áll. Ertesülésünk szerint *Gautsch* báró, a legfőbb számvevőszék elnöke fog *Bienert* helyébe a mostani kabinet élére kerülni. — A kabinet összetétele eszerint a következő lesz: elnökség *Gautsch*, *Landwehr* — *Georgi*, vallás- és kö oktatásügy — *Stürgkh*, igazságügy — *Hohenburger*, pénzügy — *Meyer*, belügy — *Wickenburg*, közmunkaügy — *Marek*, földmívelésügy — *Widmann*, tárca nélküli miniszter *Zaleski*, a kereskedelmi minisztérium vezetője — *Mataia* osztályfőnök, a vasutügyi minisztérium vezetője — *Röll* osztályfőnök.

* **48 as honvéd özvegyi nyugdíja.** A belügyminiszter tegnap értesítette az alispánt, hogy özv. *Bassa* Sándorné konyári 48 as honvéd özvegyének évi 120 koronát állapított meg július 1-től kezdődőleg.

* **A szinügyi bizottság ülése.** A szinügyi bizottság ma délután 5 órakor ülést tart a városháza kistermében. A mai ülés főtárgya a nyári szinkör ügye lesz.

* **Járvány a megyében.** Érolasi községben a hőkhurut oly nagy arányban lépett fel, hogy a járási főszolgabíró most a járvány kimondását kéri. Az óviutézkeedéseket fogantositották.

* **Egy bő cészett tanár.** *Bodnár* János okl. középiskolai tanár — a helybeli főreálkolának volt növendéke — egyhangu kitüntetéssel tette le a kolozsvári tud. egyetemen a kémia bölcsészett doktori szigorlatot.

* **Kisiparosok a városi mülhely ellen.** A főmérnöknek a városi mülhely felállítására vonatkozólag tett előterjesztése általános ellen-szenvre talált a kisiparosok között, akiket leginkább érdekel a terv. A kisiparosok, mint értesülünk állást is foglalnak a tervvel szemben ezen állástoglalásuknak a legközelebb tartandó gyűlésükön kifejezést is adnak. A Kisiparosok Egyletének elnöke *Lebovits* Rudolf a tiltakozás kimondása végett gyűlésre hívta össze az iparosokat. A tanácskozás szerdén este 6 órakor lesz a Nagyvárad Takarékpénztár épületében. Tudomásunk szerint a gyűlésen határozati javaslatot fogadnak el, melyben arra kéri

a törvényhatóságot, hogy a főmérnök javaslatát ne valósítsák meg.

*** Lóto-vajok a nagyvásárban.** Tegnap délután 1—2 óra tájban Zsunk Tógyer harangmezői lakos két lóva közül a egyiket 96 koronáért eladta egy Száva Kegyi paraszt embernek. Foglalóul 2 koronát kapott, mely összeg átvétel után a cédulaházba ment, hogy a járlatot Száva Kegyi nevére átírassa. Múán sokáig kellett ott várakozni, hosszabb idő múlva visszatért arra a helyre, hol lovainak kellett volna állaniok. Odaérve meglepetten tapasztalta, hogy lovak eltűntek. Krisán János ismerősével azonnal lovak keresésére indult, melyek közül az egyiket esti 9 óratájban Kolosvári-utcán Száva Kegyinél meg is találta. Midőn Száva Kegyit a másik ló holléte felől kérdőre vonta, Száva a gazdának azt adta elő, hogy a lovat egy harangmezői embernek küldte el. Zsunk Tógyer nem hit Szávának és a rendőrségre kísértette. A rendőrségen kiderült, hogy Száva Kegyi valódi neve Modok János s így Zsunknak hamis nevet mondott be. A rendőrség Modok Jánost előzetes letartóztatásba helyezte.

*** Halálos lórugás.** Szabó Mihály nap-számos atyási lakos tegnap Nagyváradra jött. A szerencsétlen embert a marha vásártéren egy ló, melynek gazdáját nem ismerte, hasba rugta. A sérülés oly súlyos volt, hogy kihallgatása után nemsokára meghalt.

*** Szegény a nép nem tud fizetni.** Megirtuk annak idején, hogy a vármegyei alapok legtöbbjénél a kintlevőségek annyira felszaporodtak, hogy az adóhivatal nem fog tudni fizetni. Az alispán az adók behajtása iránt szigorú rendeletet adott ki a főszolgabírnak. A rendeletre most érkeztek be a jelentések. Ezek közül a legszomorubb a magyarcsékei jelentés. A csékei főszolgabíró ugyanis elmondja, hogy a járás népe mily siralmas helyzetben van. Az évnek mindössze négy hónapjában dolgozik, azután teljesen kereset nélkül él. Ezalatt a négy hónap alatt kell a lakosságnak beszerezni egész évrevaló eleséget és az adót. Hogy a fizetéseket megkönnyítse, a főszolgabíró elrendelte, hogy az előjáróság k hetenként kétszer szedjék az adót, azonban ez az eljárás sem vezetett célhoz. Nem volna más hátra miut a szigorú végrehajtás, amely azonban a lakosság teljes tönkretetésére vezetné. A berettyóújfalui járásban a kintlevő megyei pótdadók azért szaporodtak fel, mert a községek az uralkodott s áj- és körömfájás miatt fizetéseképtelenek voltak. A fentihez hasonló módon jelent csaknem minden járási főszolgabíró, akik egyidejűleg kérik a behajtási határidőnek októberig leendő kitolását.

*** Balesetek az erdőn.** Kuli Iván az élesdi laipárnál alkalmazott napszámos tegnap reggel fél 8 órakor az élesdi erdőben tőngfát csuszított több munkástársával egyetemben. Csuszítás közben az egyik rőngfa ballábát elütötte és ennek következtében lába alszárában eltört. Kromek Pál napszámos, tegnap délelőtt 11 óra tájban, a báródi erdőbe lát hasogatott József nevezetű fiával. Munka közben a fejsze a fáról lepattant s Kromek Pál jobb lábának fejébe vágódott.

*** A püspök-fürdői galamblovászat után.** A Püspök-fürdőben e hó 8-án megtartott galamblovás versenyen 9 díj közül 6 Ladányi József nagyváradai puskaműves mester fegyvereivel nyertett el és pedig 2 első díj, 2 második díj és 2 harmadik díjjal. Üzlet Nagyvárad Rákóczi-ut Moskovits palota. M. kir. lóporáruda, telefon 269.

*** Kiadó lakás a kamara épületében.** A kereskedelmi és iparkamara székházában egy 4 szoba, konyha s mellékhelyiségekből álló lakás a f. évi november 1 től kiadó.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

x Csodaszép friss csemegeszőlő, őszibarack, paradicsom, finom faj cseresznyék, stb. Kijűnő asztali csemege és pezsgőborok Mertz Nándor kereskedésében, Körös-utca. Telefon 448 szám.

FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

x **Tavaszi vásár.** Tisztelettel értesítem a mt. nagyközönséget, hogy a csillár és fémáru gyártást megkezdtem s ennél fogva raktáron levő csillár készletemet helyszűke miatt gyári áron, sőt normális elfogadható áron elárúsítom. Régi csillárok átalakítása, galvanizálása, fémáruk rezezése, nickelzése, butorvasálás, portáldíszek stilszerű készítése rajz és terv szerint. Stern, Bémer-tér, Telefon 556.

CZAPFALVI JÓZSEF

műzoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek

Tisztelettel
358 Czapfalvi József.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőim-mel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

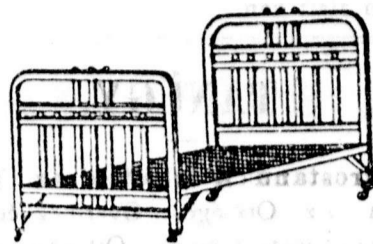
angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra háznál szolgálom.

x Néhai főtisztelendő Makutz Ernő hteol. könyvtárát míg a készlet tart olcsón kiárúsítom. Benkő A. könyvkeres. Rákóczi-ut 10 sz.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székényágy 3 matraccal 19 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 5 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

Tanuló fizetéssel felvétetik.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Mary Anna. (D. Ligeti Juliska, Dezső József, Rózsahelyi Kálmán fellépte.)

Csütörtök délután: Muzsikusz leány, este: Három testőr, (D. Ligeti Juliska, Dezső József, Rózsahelyi Kálmán fellépte.)

Péntek: Rosenkrantz és Gu'denstern. (Dezső József és Rózsahelyi Kálmán fellépte.)

Sombat: Falusi verebek. (D. Ligeti Juliska és Rózsahelyi Kálmán fellépte.)

Vasárnap délután: Bőregér, este: A pletyka, Mint a mezőnek virágai, Jegysek, (D. Ligeti J. Dezső József és Rózsahelyi Kálmán bucsufellépte.)

Annuska. Gárdonyi Géza bájos falusi történetét, az Annuskát vétek ilyen nyári holt-szezonban, félig üres ház előtt adni. Pedig tegnap még két kitűnő vendége is volt a színháznak: Ligeti Juliska és Rózsahelyi Kálmán. Mindketten elemükben voltak, hiszen az Annuska országos nagy sikerében nekik is jelentékeny részük van. Ligeti Juliska Annuskája az az igazi költői lélekből fakadt, bájos leány, aminőnek Gárdonyi elképzelt. Csupa gyöngéd érzés, csupa mély bensőség. Rózsahelyi Kálmán mindenben pompás partnere volt; a falusi gavallér egyszerű, de alapjában igen derék jellemét kitűnően eltalálta. Az itteni szereplők, H. Körössi Juci, Hunyady József, Tóth Elek, Kassay, Angyal Ilka, Sik Rezső és Lovéy is kifogástalan előadást produkáltak, amely nemcsak nagyobb közönséget vonzhatott, de azt is megérdemelte volna, hogy a függőnyt ne eresszék reájuk felvonás közben.

IRODALOM.

Az **Élet** 26. száma a következő tartalommal jelent meg: Vasárnapi levél. Munkácsy Mihály. — A kultúra szeretete. Sírándy István. — Péter. A Puhány. Kanizsai Ferenc. — Az **»Enekek ének«** böl. (Költemény.) Sik Sándor. — Selene. (Regény.) Orbán Dezső. — A svájci rivierán. Hungarus. — Jelenet a papirkoskárban. Blaskó Mária. — Látusz-levelek. (Költemény.) Biacsovsky István. — Szociális följegyzések. Sítáló. — Csütörtök ur. (Regény.) Chesterton Hévey. — A villamos. Janieto. — Könyvek. — Mozóképek. — Szer-

kesztői üzenetek. — Az »Elet« szerkesztőjéé és kiadóhivatála: Budapest, VII. Damjanich-u. 50. szám alatt van.

TANÜGY.

Iparostanulók felvétele az Inasotthonban. Az Országos Gyermekvédő Liga nagyváradai iparostanulók Otthona teljes elátásra a felszabadulás következtében megüresedett 1 ingyenes (városi árva), 1 fizetéses (40 koronás) és 1 kedvezményes (20 és 10 koronás) helyre. Összesen 4 tanulót vesz fel. Levélebeli megkeresésekre az intézet igazgatósága szívesen szolgál részletes felvilágosítással.

Fővétel a Nagyvárad Felső Kereskedelmi iskolába. A tanulók felvétele folyó év június 29-étől július hó 5-ig tart, még pedig akkép, hogy folyó év jun. 29-étől július hó 2-áig a középső és felső osztályba azok a tanulók vétetnek föl, akik előző évi tanulmányukat intézetünkben végezték, az alsó osztályba pedig azok, akik nagyváradai vagy biharmegyei illetőségűek. Amennyiben a létszám be nem telik — osztályonként 40—40 tanulót számítva — július hó 3-ától 5-éig mind a három osztályba más megyebeliek, illetőleg a középsőbe és felsőbe más intézetből jövőket vétetnek fel. A felvételre jelentkezők tartoznak magokkal hozni még pedig az alsó osztályba jelentkezők IV. közép vagy polgári iskolai oszt. bizonyítványukat, születési és újraoltási bizonyítványukat, a középső és felső osztályba jelentkezők előző évi iskolai bizonyítványukat. A fővételkor fizetendő 20 K fővételi díj és az évi tandíj megfelelő részlete. A tandíj az alsóban 160 K, a középsőben 200 K, a felsőben 240 K. Nagyvárad, 1911 jun. 27. Az igazgatóság

Beiratások a főgimnáziumba. Beiratások a helybeli főgimnáziumban az 1911—1912. iskolai évre a következő napokon és sorrendben tartatnak: június hó 30-án az V. és IV. osztályba, július 1-én a III. és II., július 3-án az I. osztályba. Felhívja az igazgatóság különösen azon helybeli szülők figyelmét, akik gyermekeiket az I. vagy az V. osztályba óhajtják beírni, mivel ezen osztályokban rendszerint hamar betelik a létszám, A beiratás d. e. 9—11-ig tart. Az igazgatóság.

Igazságszolgáltatás.

Szélhámos áltanító.

Lenkey Barna a kisebb kaliberű szélhámosok közé tartozik. Nem sikkasztott ezeket, nem csalt és nem károsított meg senkit 1000 koronáig, még váltót sem hamisított — csak tanítói oklevelet. 2 rendbeli csalással és 1 rendbeli okirathamisítással vádolva ült ma a vádlottak padján, a kir. törvényszék büntető tanácsa előtt Lenkey Barna. Legfőbb bűne az, hogy tanítói oklevelet hamisított. Köröstárkány községben pályázott kántortanítónak a református eklézsia iskolájába.

Meg is választották azzal a kikötéssel, hogy 8 nap alatt mutassa be az oklevelét. Lenkey Barna be is mutatta és csak később derült ki, hogy az oklevél hamis, maga Lenkey Barna hamisította. Ezért is 2 kisebb rendbeli csalásért a kir. ügyészség letartóztatta. Ma volt ebben az ügyben a főtárgyalás Vámosy Mihály elnöke mellett. A vádat Szolnok Jenő kir. ügyész képviselte. A szélhámos áltanítót 1 és fél évi börtönrre ítélte a törvényszék. Az elítélt megnyugodott.

NYILTTÉR.

REISZ MIKSA butorgyára

Nagyvárad,

Rákóczi-út 14.

szám alatt

(„APOLLÓ” mellett).

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitünő hirt** **nevű**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sassal szemben

Dr. BARTA ANDOR

szülész és nőorvos

rendeléseit újból megkezdte

(Lakik: Szt. János-utca 18. sz.)

TÁVIRATOK.

Mária Valéria leányának halála.

Ischl, jun. 27.

Mária Valéria főhercegasszony elhunyt újszülött leánygyermekét az ischli nyaraló kápolnájában fogják beszentelni, azután ércoporsóban viszik az ischli temető templomába, ott felravatalozzák és pénteken reggel temetik el az ottani kriptában, a melyet a főhercegi család megvásárolt. Itt csak ideiglenesen fog maradni a koporsó, mert mihelyt elkészül Wallseeban a főhercegi család mauzóleuma, oda fogják átvinni a kis főhercegnő holttestét.

Megtámadott csendőr.

Arad, jun. 27.

(Saj. tud.) Török Albert csendőr másodmagával ment Sikula községbe, amikor egy csapat legény támadta meg. Egy legény Törököt revolverrel meglötte. A sértetlenül maradt csendőr 27 lövést tett a menekülő legények felé, de nem talált. A nyomozás folyamatban van.

Öngyilkos urileány.

Kőszeg, jun. 27.

(Saj. tud.) Simkó Margit urileány ma egy villában veronállal megmérgezte magát és meghalt. Az öngyilkosság oka az volt, hogy Simkó egy főhadnagyba volt szerelmes, akit elhelyeztek Kőszegről.

Negyven fok hőség.

Szabadka, jun. 27.

(Saj. tud.) Ma itt 40 fok hőség volt. Egy kalauz a hőség következtében nap-szurást kapott. Egy asszony szintén nap-szurást kapott és meg is halt.

A nagy tengerészstrájk.

London, jun. 27.

A liverpooli fuvarosok és kikötőmunkások tegnap este gyűléseket tartottak, a melyeken elhatározták, hogy azoknak a társaságoknak, amelyek ezidőszent a matrózokkal harcot folytatnak, semmiféle árukat nem továbbítanak.

KÖZGAZDASÁG.

Államsegély a tenkei járásnak. A földművelésügyi miniszter Kávásd és Tenkegörbed községeknek összesen 30.000 korona államkölcsönt adott a sertésenyésztés fellendítése végett. A kölcsönt azonban olyan feltételek mellett adta a miniszter, ha a községek július elsőre beszerzik a megfelelő állatokat. A két község azonban a sertésenyésztés miatt nem tudta teljesíteni a rendeletet és így megtörténhetik, hogy azt elveszítik, ami óriási veszteséget jelentene. A községek ezért tegnap kérelmet adtak be az alispán utján a miniszterhez, hogy engedje meg, miszerint csak októberben tegyenek eleget a feltételeknek.

A nagyvásár forgalma. A most lezajlott országos vásár alkalmával felhajtott 5938 drb. szarvasmarha, 4370 drb. ló, 977 drb. sertés. Ebből elkelt 3413 drb. szarvasmarha, 1446 drb. ló és 542 drb. sertés. Az ipari cikkek iránt a kereslet enyhe volt. Szarvasmarha és ló nagyáron keltek el.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapest

Határidők sáralata:

Aprilisi buza (1912)	— — —	12.19
Októberi buza	— — —	11.70
Októberi rozs	— — —	9.31
Októberi zab	— — —	8.24
Májusi tengeri (1912)	— — —	6.71
Juliusi tengeri	— — —	7.35
Augusztusi tengeri	— — —	7.44
Augusztusi repce	— — —	13.90

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiók-jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	—	834	—
Osztrák hitelrészvény	—	—	655	—
Jelzálogbank	—	—	490	—
Leszámitoló és pénzváltó	—	—	596	—
Salgótarjáni kőszén	—	—	659	—
Osztrák államvasut részvény	—	—	745	—
Közuti vasut	—	—	766	50

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	8 10
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	8 81
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 30	3 00	5 40	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

* Csak bezárolag szeptember 15-ig közlekedik.

A
„TISZÁNTÚL“-ra
előfizethet
mindennap.

M. kir. államvasutak igazgatósága.

ad 153020 sz. F. I.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától azt az értesítést vettük, hogy a f.évi május hó 1-től érvényes nyári menetrend tartama alatt a Budapest nyugati p. u-ról este 10 óra 15 pkr Bázisra és Bázisról d. u. 4 óra 28 perckor Budapest nyugati p. u-ra indított hálókocsi július hó 1-től augusztus hó 31-ig bezárolag Jass-nován át Oravicáig, illetve Oravicáról fog közlekedni.

Budapest, 1911 június hó 16-án.

A forgalmi főosztály igazgatója h:

Horánszky.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótallók.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

utólérhetetlen.

Tanárok, tanítók, tanítónők.

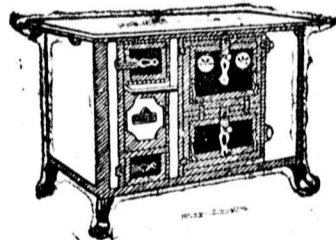
kik a nyári szünidő kellemességeit a hasznossal egybe akarják kötni, tekintélyes keresettel járó foglalkozást nyerhetnek egy előkelő magyar biztosító társaság képviselője révén. Szíves ajánlkozások **»Nemes cél szolgálatában«** jelige alatt e lap kiadó-hivatalába kéretnek. 391

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájviz	25 >
1 > száj szagtalantó	50 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatol	20 >
1 > téglgy Odontin fogpaszta	55 >
1 drb Odontin betét	85 >
1 üveg Picavan	98 >
1 üveg Bay Rum	35 >
1 > Jera violette brillantin	30 >
1 > francia brillantin	15, 22, 35 >
1 > folyékony brillantin	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > kivonat	75 >
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 >

1 üveg Kerpel kézfinomító	38 kr.
1 téglgy Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Dianna szappan	65 >
1 dob Lickner puder	38 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
3 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya gycerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	88 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfinomító	20 >
1 üvegtéglgy tejcrém	20 >

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánzatu borotva készülő	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuskefe	20 >
1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 körömkéfe	05 >
1 surolókefe óriási	20 >
1 surolókefe kisebb	10 >
12 drb Royal angol cipő crém	96 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	30 >
1 mtr vörös gumicső	60 >
Egynegyed Ko Brunz watta	35 >

305

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajták. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsoru —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI“ szálloda, vendéglő és kávéház bérloje.

**MEGELŐZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI GIPOGYAR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület)

Bumbera István

==== papi- és polgári szabó ====
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

A Bihar megyei Gazdák Aru és Hitelintézete rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámítól váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

NAGYVÁRADI KERESKEDELMI CSARNOK.**A Nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskola,**

amelynek érettségi bizonyítványa egy évi önkéntes katonai szolgálatra jogosít s amelynek eddig 848 végzett növendéke elsőrendű kereskedői, gyári- és pénzügyi cégekben, postai-, távíró- és pénzügyi-, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyertek alkalmazást. **1911 szeptember hó 1-én nyitja meg 24-ik évfolyamát.**

Iskolánkat az 1910—1911-iki tanévben 283 tanuló látogatta, köztük 64 biharvármegyei és 102 más törvényhatóságban, akik részint az államilag engedélyezett és ami felügyeletünk alatt álló **DÉNES PAL** fele internátusban, részint iskolánk igazgatója Dr. Kovács S. János ur által ajánlott ur családokban nyertek teljes ellátást s az internátusban szakoktatást.

Az 1911—1912-iki iskolai évre a szabályszerű beiratások f. évi **június 29-ik napjától kezdve f. évi július 5-ik napjáig bezárólag** a következő sorrendben történnek. F. évi június 29-én és 30-án, július 1-én és 2-án a középső és felső osztályokba csak azok a tanulók vétetnek fel, akik a mi iskolánkban az alsó, illetve a középső osztályokat jó sikerrel végezték.

Ugyanazon napokon az alsó osztályba csak nagyvárad és biharvármegyei illetőségű tanulók iratkozhatnak be. — Folyó évi július 3-án, 4-én és 5-én valamennyi osztályba idegen tanulók csak akkor vétetnek fel, ha az iskolánkban végzett tanulók, illetve a helybeli és biharvármegyei illetőségűek által a szabályszerű létszám betöltve nem lenne. Előjegyzések nem fogadtatnak el és az alsó osztályba oly tanulók, akik a középiskolák IV-ik osztályában javító vizsgálatra utasítottak, iskolánkba egyáltalán nem vétetnek fel.

Az alsó osztály második párhuzamosítását csak azon esetre ígérhetjük meg, ha az alsó A) és B) osztály betelte után f. évi július 5-éig az alsó C) osztályra legalább 30 tanuló fog jelentkezni. Minden egyéb tudnivalóról »Tájékoztató«-nk ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató ur (lakik iskolaépület Deák Ferencz-u. 3.) azonnal megküld. Nagy-Várad, 1911. június hóban.

Reismann Mór,

a fentartó testület elnöke.

Dr. Hoványi Géza,

iskolabizottsági elnök.

390

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10.—	12.50	14.50	17.—

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	3.60	4.80	5.60

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.

Modern konyhaberendezések zománcozott és Alumínium edényekből.

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.